16/11/2023

Πώς η Παρθένος δείχνει στον κάθε άνθρωπο να γίνει ναός του Θεού

/ Γνώμες

Τα ίδια περίπου αλλά με διαφορετικό τρόπο τονίζονται και στο επόμενο τροπάριο της Α΄ Ωδής του Κανόνος:

«Ὠδαῖς ἀνυμνήσωμεν, τῆς Θεοτόκου, τὴν ἔνδοξον πρόοδον·

τῷ Ναῷ γὰρ σήμερον, ὡς καὶ ναὸς τοῦ Θεοῦ,

προσφέρεται προφητικῶς, δῶρον πολύτιμον».

- Γράφει ο Μιχάλης Κουτσός, Φιλόλογος – Συγγραφέας16 Νοεμβρίου 2023

Σε ελεύθερη απόδοση

Με ψαλμούς ας ανυμνήσουμε την ένδοξη είσοδο της Θεοτόκου,

γιατί σήμερα πραγματοποιείται η προφητεία ότι ένας ναός του Θεού

(η Παναγία) προσφέρεται σε έναν άλλο Ναό ως ένα πολύτιμο δώρο.

Εδώ το επιπλέον στοιχείο που τονίζει ο υμνογράφος είναι ότι αυτή η είσοδος προαναγγέλθηκε από τους προφήτες και αποτελεί ένα πολύτιμο δώρο όχι μόνο στο Θεό, για να επιτελέσει το Θείο του Σχέδιο, αλλά κυρίως στους ανθρώπους, γιατί γίνεται η έναρξη της σωτηρίας του ανθρώπου.

γ΄ Ωδή Κανόνος εορτής

«Νυμφοστόλος σήμερον ἐδείχθη, τερπνὸς τῆς Παρθένου ὁ ναός,

καὶ θάλαμος δεχόμενος, τὴν ἔμψυχον παστάδα Θεοῦ,

τὴν καθαρὰν καὶ ἄμωμον, καὶ λαμπροτέραν πάσης κτίσεω»ς.

Απλή σύνταξη

«ὁ ναός τῆς Παρθένου ἐδείχθη σήμερον νυμφοστόλος, τερπνὸς

καὶ θάλαμος δεχόμενος τὴν ἔμψυχον παστάδα Θεοῦ,

τὴν καθαρὰν καὶ ἄμωμον καὶ λαμπροτέραν πάσης κτίσεως».

Μετάφραση

Ο ναός της Παρθένου (η Παναγία) αναδείχθηκε νυμφικός θάλαμος νυμφοστολισμένος και χαρούμενος, που δέχθηκε την νύφη του Θεού,

την καθαρή, την αψεγάδιαστη και την πιο λαμπρή από όλη την κτίση.

Ερμηνεία

Ο υμνογράφος τονίζει στο τροπάριο αυτό ότι η Παρθένος Μαρία έγινε η νυμφοστολισμένη παστάδα (νύφη, νυφικός θάλαμος), για τον Νυμφίο Χριστό. Η Παναγία, αγνή, καθαρή και αμόλυντη είναι η νύφη του Χριστού όχι μόνο η μητέρα του. Ακόμη και τώρα επικρατεί η συνήθεια να στολίζουν το νυφικό κρεβάτι πριν από τον γάμο και να τραγουδούν τραγούδια σχετικά με την «ευτεκνία» του νέου ζεύγους. Η λέξη «παστάς» είναι πλουσιότατη σε εκκλησιαστικούς συμβολισμούς και χρησιμοποιείται από την υμνογραφία σε πολλές περιπτώσεις. Αυτή η νύμφη το Χριστού είναι η αγνή και αμόλυντος Παρθένος, η οποία αναδείχτηκε:

«ως πλατυτέρα των ουρανών, τιμιωτέρα των Χερουβίμ και ενδοξοτέρα ασυγκρίτως των Σεραφείμ».

«Τῶν Χερουβὶμ ὑπερτέρα, τῶν Σεραφὶμ ἀνωτέρα, καὶ πλατυτέρα οὐρανῶν, ἀνεδείχθης Παρθένε, ὡς τὸν ἀχώρητον παντί, ἐν μήτρᾳ χωρήσασα Θεὸν ἡμῶν, καὶ τεκοῦσα ἀφράστως, ὃν δυσώπει, ἐκτενῶς ὑπὲρ ἡμῶν.(Μεγαλυνάριο).

Η Θεοτόκος είναι η περισσότερο πολυύμνητος, όπως το βλέπουμε και στον Ακάθιστο Ύμνο. Το ίδιο και στο παρακάτω τροπάριο:

«Χαῖρε ἡ τῆς χάριτος πηγή, Χαῖρε ἡ κλῖμαξ καὶ πύλη οὐράνιος.

Χαῖρε ἡ λυχνία, καὶ στάμνος χρυσή, καὶ ὄρος ἀλατόμητον,

ἡ τὸν ζωοδότην, Χριστὸν τῷ κόσμῳ κυήσασα.

Οι ύμνοι προς την Υπεραγία Θεοτόκο δεν έχουν τέλος, αφού στο τέλος των Ωδών και των Κανόνων με το «και νυν και αεί» ανυμνείται η Παρθένος Θεοτόκος, όπως στο συγκεκριμένο τροπάριο:

Καὶ νῦν…Θεοτοκίον

Χαῖρε θρόνε πυρίμορφε τοῦ Θεοῦ· Χαῖρε Κόρη καθέδρα βασιλική,

κλίνη πορφυρόστρωτε, χρυσοπόρφυρε θάλαμε, χλαμὺς ἀλουργόχροε, τιμαλφέστατον τέμενος, ἀστραπηφόρον ἅρμα, λυχνία πολύφωτε·

Χαῖρε Θεοτόκε, δωδεκάτειχε πόλις, καὶ πύλη χρυσήλατε,

καὶ παστὰς ἀγλαόμορφε, ἀγλαόχρυσε τράπεζα, θεοκόσμητον σκήνωμα· Χαῖρε ἔνδοξε Νύμφη ἡλιοστάλακτε· Χαῖρε μόνη ψυχῆς μου εὐπρέπεια.

Ο Χριστός είναι ο Νυμφίος της Εκκλησίας, όπως αναφέρεται στην παραβολή των Δέκα Παρθένων «ἵνα, ὡς αἱ φρόνιμοι τοῦ Κυρίου παρθένοι ἕτοιμοι εἰσέλθωμεν συν

αὐτῷ εἰς τοὺς γάμους».. Ανάλογα και στην Μεγάλη Εβδομάδα ψάλλουμε: «Τὸν νυμφῶνα σου βλέπω, Σωτὴρ μου, κεκοσμημένον καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ· (και ικετεύει:) λάμπρυνόν μου τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς, φωτοδότα, καὶ σῶσόν με» (Ἐξαποστειλάριον). Στον Ακάθιστο Ύμνο ακούμε «παστάς του Λόγου αμόλυντε, αἰτία τῆς τῶν πάντων θεώσεως, χαῖρε πανάχραντε...» Στους γάμους του Χριστού με την Εκκλησία επιτελείται το μέγα μυστήριο της ένωσης Θεού και ανθρώπου που έγινε πρώτα στην ολοκάθαρη μήτρα της Θεοτόκου και έτσι γεννήθηκε η νέα πλάση, η πνευματική ανακαίνιση της κτίσεως και του ανθρώπου, για να μπορεί να πορευθεί ο άνθρωπος προς την θέωση.

Ο άνθρωπος ναός του Θεού

Ας προσέξουμε μερικές σκέψεις του Αγίου Ιουστίνου Πόποβιτς:

«Ο χριστιανός, όπως ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, είναι και αυτός ναός του Θεού, όπου ζει το Άγιο Πνεύμα (Α΄ Κορ. 6, 19). Επομένως η ζωή του δεν πρέπει είναι τίποτε άλλο παρά μια συνεχή θεία λατρεία. Η ψυχή του είναι ένα ζωντανό εικονοστάσι. Οι σκέψεις, οι αισθήσεις, οι πράξεις του είναι τα καντήλια που καίνε μπροστά του. Οι ευαγγελικές του αρετές είναι χρυσά θυμιατήρια από τα οποία αναδύεται η ευωδία του Χριστού.

Ο ναός του Θεού παραμένει ναός όσο καιρό παραμένει «οίκος προσευχής» (Ησ. 56, 7). Ο άνθρωπος πρωταρχικά πλάστηκε από το Θεό ως ναός του Θεού. Όταν η λατρεία του Θεού σταμάτησε, άρχισε η λατρεία του διαβόλου και ο άνθρωπος μεταβλήθηκε σε «σπήλαιον ληστών».

Όμως ο Κύριος από αγάπη στην ανθρωπότητα έγινε άνθρωπος με στόχο να μεταμορφώσει τον άνθρωπο και να τον κάνει ναό του Θεού για μια ακόμη φορά. Και όντως στο πρόσωπο του Θεανθρώπου Χριστού, ο άνθρωπος εμφανίστηκε σαν ο τέλειος και πανάγιος ναός του Θεού. Από τότε η Εκκλησία του Χριστού δεν είναι τίποτε άλλο παρά το Θεανθρώπινο σώμα του, ο ζωντανός ναός του Θεού, όπου κάθε τι το ανθρώπινο έχει ζωή επειδή υπηρετεί και λατρεύει αδιάκοπα το Θεό.

Από τότε κάθε άνθρωπος έχει τη δυνατότητα, με τη χάρη του Θεού, να γίνει «ναός Θεού», αν γίνει μέλος του θεανθρώπινου σώματος της Εκκλησίας του Χριστού και αυτό αρχίζει από το άγιο Βάπτισμα. Ο πνευματοφόρος Απόστολος (ο Παύλος) γράφει στους Κορινθίους: «ουκ οίδατε ότι το σώμα υμών ναός του εν υμίν Αγίου Πνεύματος εστίν, ου έχετε από Θεού: ...υμείς γαρ ναός Θεού έστε ζώντος» (Α΄ Κορ. 6, 19 Β΄ Κορ. 6, 16). Αυτόν τον ναό του Θεού πρέπει να τον φυλάξουμε αμόλυντο, διότι «οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; 3.17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ

θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. (Κορινθ. Α΄3,16-17)

Άλλο τροπάριο της εορτής

Τὸ τοῦ Θεοῦ κατοικητήριον ἐν Ναῷ ἁγίῳ προσφέρεται,

ἡ Θεοτόκος Μαριάμ, τῇ σαρκὶ τριετίζουσα,

καὶ αὐτῆς λαμπαδουχοῦσαι, αἱ παρθένοι προτρέχουσιν.
Μετάφραση

Το κατοικητήριο του Θεού, η Θεοτόκος Μαριάμ,

προσφέρεται στον Άγιο Ναό μόλις τριών ετών σωματικά

και Παρθένες κρατώντας στα χέρα τους λαμπάδες

προπορεύονται μπροστά της.

Ερμηνεία

Η πομπή αυτή των νεαρών κοριτσιών που κρατούσαν λαμπάδες και προπορεύονταν της Παναγίας Παρθένου μας θυμίζει την πομπή των Παναθηναίων, που γινόταν την ημέρα των γενεθλίων της Αθηνάς, Με την ανατολή του ήλιου άρχιζε η λαμπαδηφορία, προκειμένου να μεταφερθεί η φλόγα από το άλσος του Ακάδημου έξω από την πόλη στο βωμό της Αθηνάς στην Ακρόπολη. Στη συνέχεια, όλος ο πληθυσμός συμμετείχε στη μεγάλη πομπή που ξεκινούσε από τον Κεραμεικό και κατέληγε στην Ακρόπολη, για να μεταφέρει το ιερό πέπλο που προοριζόταν για το ξόανο της Αθηνάς Πολιάδος καθώς και τις υπόλοιπες προσφορές για τη θεά. Ο πέπλος ήταν ένα μεγάλο τετράγωνο ύφασμα με παράσταση Γιγαντομαχίας, που ύφαιναν κάθε χρόνο οι εκλεκτές Αθηναίες παρθένες υπό την εποπτεία της ιέρειας της θεάς. Ο πέπλος μεταφερόταν στα χέρια και παραδιδόταν στους ιερείς που αναλάμβαναν να ντύσουν με αυτόν το άγαλμα της θεάς. Στην πομπή συμμετείχαν γυναίκες, έφιπποι νέοι, καθώς και άλλοι άντρες και γυναίκες ή νεαρά κορίτσια με υδρίες στον ώμο (υδριαφόροι). Η πομπή των Μεγάλων Παναθηναίων απεικονίστηκε στη ζωοφόρο του Παρθενώνα. Είναι μια τελετουργική πομπή, όπως η δική μας λιτανεία που γίνεται στη Χάρη της Παναγίας ή στη Χάρη άλλων αγίων.

Στην περίπτωση της Παναγίας η πομπή αποτελούνταν από τους γονείς της Παναγίας, Ιωακείμ και Άννα, από την Παναγία και από νέες παρθένες γυναίκες, που προπορεύονταν κρατώντας λαμπάδες στα χέρια τους. Η Παναγία είναι το προς θυσία λογικό πρόβατο, αγνό και άμωμο, για να αφιερωθεί στον Νυμφίο Χριστό. Παραστατικότερα περιγράφεται αυτή η πομπή από τον υμνογράφο: «Αἱ νεάνιδες

χαίρουσαι, καὶ λαμπάδας κατέχουσαι, τῆς λαμπάδος σήμερον προπορεύονται, τῆς νοητῆς καὶ εἰσάγουσιν αὐτὴν εἰς τὰ Ἅγια, τῶν Ἁγίων ἱερῶς προδηλοῦσαι τὴν μέλλουσαν αἴγλην ἄρρητον, ἐξ αὐτῆς ἀναλάμψειν καὶ φωτίσειν τοὺς ἐν σκότει καθημένους τῆς ἀγνωσίας ἐν Πνεύματι. Αξίως προσηνέχθη ὡς θεόδεκτον θῦμα καὶ ταύτης αἱ παρθένοι ταῖς ἀρεταῖς ἐγκοσμούμεναι ἔμπροσθεν, λαμπαδουχοῦσαι προσέφερον τῷ Θεῷ, ὥσπερ σκεῦος ἱερώτατον». Οι Παρθένες με τις λαμπάδες προπορεύονται της Παναγίας, που είναι η νοητή λαμπάδα η οποία πρόκειται με την άρρητη αίγλη της να φωτίσει «τους εν σκότει καθημένους» φωτισμένη από το Άγιο Πνεύμα. Οι Παρθένες ήταν στολισμένες με αρετές και πρόσφεραν την Παναγία ως θύμα ευπρόσδεκτο στο Θεό και ως ιερότατο σκεύος, σκήνωμα. Ο υμνογράφος αναφωνεί: «Παρθένοι τὴν ἁγνήν, προπέμψατε Παρθένον, φαιδρῶς λαμπαδουχοῦσαι, εἰς Ἅγια Ἁγίων, ὡς Νύμφην τοῦ Παντάνακτος».

(Προηγούμενη δημοσίευση: http://www.pemptousia.gr/?p=385471)

(Συνεχίζεται)

Πηγή: pemptousia.gr